СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ВОЈВОЂАНСКОГ КЛАСТЕРА ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

ЗА ПЕРИОД 2016 – 2020. ГОДИНЕ

Напомена: Стратегија усвојене од стране Управног одбора Војвођанског кластера органске пољопривреде на редовној седници одржаној дана 14.06.2016. године у Новом Саду.

Нови Сад, 2016

Садржај

I УВОД 2
II ВОЈВОЂАНСКИ КЛАСТЕР ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ....4
III ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ ВОЈВОЂАНСКОГ КЛАСТЕРА ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ У ПЕРИОДУ 2014 – 2015. ГОДИНА....6
1. КРЕИРАЊЕ ВИЗУЕЛНОГ ИДЕНТИТЕТА ВОК 6
2. ФОРМИРАЊЕ ТИМА ВОК....7
3. УСПОСТАВЉАЊЕ САРАДЊЕ ЗА РАЗВОЈ СЕКТОРА ЗА ПРОЈЕКТЕ....7
4. РАЗВОЈ ПРОЈЕКАТА 8
5. ПРОМОЦИЈА ВОК 9
IV ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ВОЈВОЂАНСКОГ КЛАСТЕРА ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ У ПЕРИОДУ 2016 – 2020. ГОДИНА 10
1. НАСТАВАК РАЗВОЈА КАПАЦИТЕТА ВОК 10
2. ЗАГОВАРАЊЕ 10
3. РАЗВОЈ ПЛАТФОРМЕ ЗА АКТИВНО УЧЕСТВОВАЊЕ У КРЕИРАЊУ ОКВИРА ЗА РАЗВОЈ ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ 11
4. ПРОМОЦИЈА И УСПОСТАВЉАЊЕ САРАДЊЕ НА МЕЂУНАРОДНОМ ТРЖИШТУ 12
5. КРЕИРАЊЕ И УСМЕРАВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА ЗА ПОДРШКУ РАЗВОЈУ ПОСЛОВАЊА У СЕКТОРУ ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ....13
V РЕАЛИЗАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ....13

I УВОД

Полазећи од тога да су кластери постали важан и сложен облик организација, са пресудним утицајем на конкуренцију, производни потенцијал, конкурентске извозне предности у свим привредама, са значајним последицама на предузећа, регион, државу и друге институције с посебним значајем приступили смо креирању Стратегије развоја Војвођанског кластера органске пољопривреде.

Пратећи трендове и регулативе на нивоу Европске Уније, као и националном и регионалном нивоу, са уважавањем друштвено-економског тренутка у којем усвајамо документ свесни смо неопходности уважавања следећих аспеката: неопходност системских веза међу привредним субјектима - чланицама Војвођанског кластера органске пољопривреде (у даљем тексту ВОК); географске распоређености чланица; карактеристика и пословне културе одређених микрорегиона у којима чланице послују; приоритетности синергије у односу на конкурентност унутар ВОК; фазе развоја ВОК; тренутног стања сектора органске пољопривреде; потенцијала институција и организација подршке развоју ВОК.

Документ се усваја са циљем усмеравања активности ВОК ка остваривању мисије и визије организације.

Мисија Стратегије развоја за период 2016 – 2020. године је јачање капацитета ВОК како би системски могла да приступи усмеравању раста, конкурентности, иновативности и профитабилности сектора органске пољопривреде.

Стратегија развоја у периоду 2016 – 2020. године је усмерена на пружање доприноса у постизању ***пет главних циљева***: 1) јачање капацитета ВОК; 2) повећање видљивости ВОК; 3) успостављање дијалога са институцијама; 4) подршка пласману; 5) креирање нових финансијских механизама.

Стратегија развоја ВОК пружа преглед јасно описаног стратешког приступа, као и конкретни циљеви и начин примене мера развоја ВОК. С обзиром да су у процес били укључени представници свих релевантних сектора у оквиру ВОК, документ има широку подршку што је предуслов за његову успешну имплементацију у будућности.

Методологија коришћена у изради ове Стратегије се састојала из неколико стратешких корака како је наведено на следећој слици.

Слика 1. Методологија коришћена за израду Стратегије

Први корак у у методологији припреме Стратегије је било сагледавање разлога за формирање ВОК и усвојених циљева који би се остварили удруживањем у овом облику.

Други корак је било сумирање резултата постигнутих, у овом кратком времену, од оснивања до данас. Реализоване активности у претходном периоду су представљале основ за дефинисаље мисије и циљева Стратегије развоја у периоду од 2016 до 2020. године.

Трећи корак у методологији био је разговор са оснивачима и члановима ВОК о следећим аспектима: њихово пословање са нагласком на планове, њихова перцепција стања у сектору органске пољопривреде код нас и у свету, очекивања од ВОК, њихов допринос развоју ВОК...

Четврти корак је обухватио, након прикупљених информација, формулисање активности и рангирање по значају и хронологији.

За сваку активност дефинисан је циљ и мере за њену реализацију.

У форумулисању свих циљева и мера Стратегије за развој Војвођанског кластера органске пољопривреде укључени су принципи: правичности, друштвено-одговорног понашања, родне равноправности, солидарности, партиципације, уравнотеженог регионалног развоја и еколошке одрживости.

II ВОЈВОЂАНСКИ КЛАСТЕР ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Последњих година је кластерска политика заузела врло важно место у привредним политикама земаља Европске Уније. Влада АП Војводине је препознала значај кластерске политике и важност интегрисања исте у свим привредним секторима у жељи да подстакне развој малих и средњих предузећа и предузетника кроз већи број радних места; квалификовану радну снагу; већу разноликост процеса, производа и рада; дифузију технологије; смањење залиха материјала и компоненти; ниже трошкове набавке; специјализоване услуге; проширење тржишта и прилике за нове пословне везе; извођење већих инвестиционих пројеката и тако омогућава већу конкурентност предузећима.

У складу са поменутом политиком 29. септембра 2014.године основан је Војвођански кластер органске пољопривреде на осонову заједничке иницијативе представника привреде, Владе АП Војводине и Универзитета у Новом Саду.

Оснивању ВОК су претходиле следеће фазе:1) анализа и препознавање потреба; 2) дефинисање визије и циљева; 3) дефинисање правног и организационог облика; 4) формирање оснивачких аката; 5) одабир органа управљања; 6) оснивачка Скупштина и 7) регистрација у Агенцији за привредне регистре.

Војвођански кластер органске пољопривреде (ВОК) је основан са циљем повећања иновативности, ефикасности и одрживости производње и пословања у области органске пољопривреде кроз развој нових иницијатива, размену информација, стварање развојно-истраживачких иницијатива и повећање профита свих чланица ВОК у Војводини и у региону.

Визија ВОК је заузимање лидерске позиције у промовисању и подстицању одрживог развоја у подручју органске пољопривреде, пружајући прворазредне концепте континуираног иновативог развоја доприносећи интересима чланова, партнера и шире друштвене заједнице.

Мисија ВОК је усмеравање раста конкурентности, иновативности и профитабилности сектора органске пољопривреде.

Циљеви ВОК

1) удруживање привредних субјеката према вертикалном и хоризонталном принципу,
2) повећање конкурентности разменом и применом нових знања,

3) бржи развој иновација и њихова примена,
4) освајање нових тржишта и јачање извозних потенцијала чланица,
5) активно учествовање у креирању регионалног, националног и интернационалног оквира за развој органске пољопривреде.

Структура ВОК

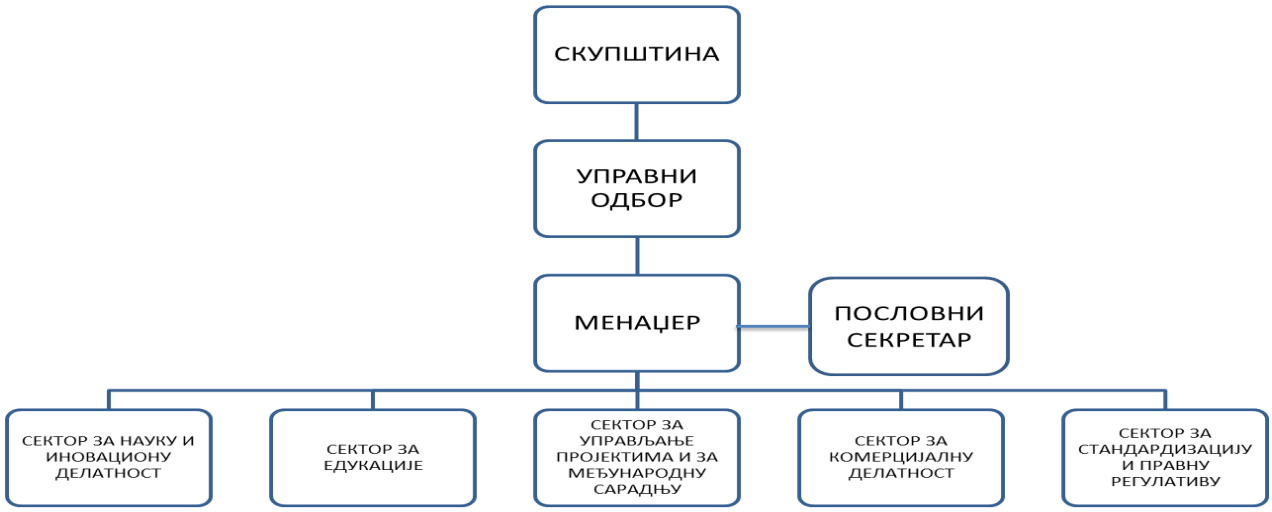

Слика 2. *Организациона* структура *ВОК*

III ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ ВОЈВОЂАНСКОГ КЛАСТЕРА ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ У ПЕРИОДУ 2014 – 2015. ГОДИНА

Имајући у виду да је Војвођански кластер органске пољопривреде оперативан само седам месеци активности које су реализоване се састоје углавном од успостављања унутрашње инфраструктуре и креирања односа са спољним партнерима да би се убрзало позиционирање организације и остваривање њених циљева.

Како би били у могућности да реализујемо основне активности и успоставимо систем рада аплицирано је на конкурс за субвенционисање трошкова кластер организација у октобру 2014. године. На конкурсу је ВОК додељено 700.000,00 динара. Средства су деломично утрошена, остатак ће се реализовати у наредном периоду у складу са усвојеним стратешким документом.

Активности које су до сада реализоване у периоду од октобра 2014. године до априла 2015. године:

1. КРЕИРАЊЕ ВИЗУЕЛНОГ ИДЕНТИТЕТА ВОК

Визуелни идентитет представља општи имиџ организације, који омогућава њено препознавање на тржишту. Истраживања показују да организације које разумеју значај визуелног идентитета и верују у свој бренд су 12% профитабилније и 18% продуктивније од оних које то не чине. Снага визуелног идентитета огледа се у моменталном преносу поруке које се лако препознаје и памти и у комуникацији са клијентима у вези њеног постојања, имена и делатности којом се бави. Његова главна улога јесте креирање првог утиска који оставља код потенцијалних клијената и партнера, као и повећање перцепције кредибилитета организације.

ВОК је ангажовао дизајнера за професионалну израду лога након чега се може приступити финализацији израде меморандума, бизнис карти, веб сајта и промотивног материјала.

Паралелно са израдом лога прикупљани се подаци и креирани текстови за израду сајта и промотивног материјала.

Лого је завршен и очекује се одобрење Управног одбора како би се наставило са израдом других материјала. Домен за сајт је обезбеђен www.vok.org.rs, а сама интернет презентација завршена 80%.

2. ФОРМИРАЊЕ ТИМА ВОК

Посматрајући изградњу тима као процес одабира, јачања и оспособљавања групе људи како би се постигли заједнички циљеви унутар организације свесни смо дуготрајности процеса и потребне истрајности за постизање резултата.

С обзиром да је ВОК тек основан и да ће проћи извесно време до обезбеђивања његове финансијске одрживости искористили смо следеће могућности за формирање тима:

- волонтере који су се радо укључили у рад ВОК,
- програм Јавних радова преко којег смо ангажовали три члана тима,
- укључили представнике оснивача у опертивни део тима,
- укључили партнере у реализацију активности.

Рад на развоју тима се наставља.

3. УСПОСТАВЉАЊЕ САРАДЊЕ ЗА РАЗВОЈ СЕКТОРА ЗА ПРОЈЕКТЕ

Статутом ВОК је предвиђено постојање Сектора за управљање пројеката и за међународну сарадњу.

Пројекте видимо као могућност да користећи бесповратна средства из домаћих и страних извора изградимо организацију, обезбедимо услове за одрживост ВОК, пружимо услуге оснивачима и члановима.

Разматрајући опције, да кренемо из почетка сами или у партнерству са већ формираним пројектни тимом, одлучили смо се за повезивање са већ постојећим пројектним тимом јер нам то омогућава: да се одмах укључујемо у пројектне предлоге који су у припреми, и као партнери и као део тима за припрему; да иницирамо креирање нових предлога користећи искуство постојећег пројектног тима; паралелно градимо капацитете ВОК пројектног тима кроз стицање знања и искуства.

4. РАЗВОЈ ПРОЈЕКАТА

С обзиром да смо креирању Сектора за пројекте приступили на горе поменути начин то нам је омогућило да у врло кртаком року са партнерским пројектним тимом креирамо неколико пројектних предлога који би нам у случају одобравања омогућили: релаизацију активности у складу са циљевима ВОК; стицање референци; успостављање јачих веза са партнерским организацијама; изградњу односа са донаторима; оспособљавање тима ВОК за имплементацију пројеката.

У протеклом периоду припремљени су следеће пројектне апликације:

Табела 1. Преглед припремљених предлога пројеката

ВКОП као партнер у пројектним предлозима		
Подносилац	**Донатор**	**Циљ пројекта**
Креативно едукативни центар Нови Сад	Амбасада Краљевине Норвешке	Подршка младим пољопривредницима у унапређењу производње кроз интегрисање идеја, знања и вештина проистекли из креативног центра IdeaLab.
Центар за органску производњу Селенча	USAID	Изградња капацитета организација за подршку органске производње кроз обезбеђивање пласмана и јачање извозних потенцијала.
Креативно едукативни центар Нови Сад	CTU	Модернизација пољопривредних произвођача кроз употребу ИКТ. Развој партнерске сарадње са ИКТ сектором.
Војвођански ИКТ кластер	Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова	Развој вештина код полазница ИКТ Академије с циљем пружања услуга предузетничким организацијама које се баве органском производњом.
ВКОП као носилац пројктних предлога		
ВКОП	Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова	Припрема брошура чланица ВОК за наступ на Сајму туризма у октобру 2016. године.
ВОК	Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумаство	Подршка за реализацију програмских активности ВОК у 2016. години.
ВОК	Покрајински секретаријат	Организација пословни сусрети и

	за пољопривреду, водопривреду и шумаство	представљање органских произвођача из Војводине потенцијалним партнерима у региону

Тренутно су у припреми још два пројектна предлога где је ВОК укључен као партнер.

Партнерски односи развијени са следећим организацијама: Креативно едукативни центар Нови Сад; Центар за органску производњу Селенча; Војвођански ИКТ кластер; Центар за унапређење и развој друштва ИДС Нови Сад; SPESCOM Consulting Нови Сад; UNESCO катедра за развој предузетништва (УНС); Центар за тренинге и усавршавање ЦТД Краљево и Косовска Митровица.

5. ПРОМОЦИЈА ВОК

Имајући у виду да је ВОК новооснован активности на промоцији које би допринеле бољој видљивости организације је од самог почетка на листи приоритета.

Представници ВОК су кроз следеће активности промовисали организацију:

- медијским праћењем оснивања ВОК,
- присуствовањем конференцији PANNONIA ORGANICA у Новом Саду,
- присуствовањем 8. Форуму о органској производњи у Селенчи,
- присуствовањем конференцији Међународне организације за храну и пољопривреду Уједињених Нација у Селенчи,
- присуствовањем на 82. Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду.

Промотивне активности се настављају.

IV ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ВОЈВОЂАНСКОГ КЛАСТЕРА ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ У ПЕРИОДУ 2016 – 2020. ГОДИНА

Анализом претходног, сагледавањем свих аспеката за период 2016 – 2020. године планиране су следеће активности:

1. НАСТАВАК РАЗВОЈА КАПАЦИТЕТА ВОК

На бази постигнутих резулата наставиће се развој капацитета ВОК.

Циљеви:

- интензивирање комуникације са члановима и потенцијалним члановима,
- повезивање чланица кроз заједничке активности,
- оснаживање пројектне канцеларије за јачање капацитета како ВОК тако и чланица,
- континуирана обука ангажованих у ВОК,
- формирање базе података,
- креирање услуга за чланице ВОК,
- припрема плана финансирања рада ВОК.

Мере за реализацију циљева:

Мера 1.1. просторна организације канцеларије ВОК

Мера 1.2. прикупљање података и техничка израда базе података

Мера 1.3. организација едукација за ангажоване у ВОК

Мера 1.4. дефинисање извора финансирања и услова за обезбеђење одрживости

2. ЗАГОВАРАЊЕ

Јавно заговарање се састоји од организованих напора и акција које користе инструменте демократије да креирају и проведу законе и политике који ће креирати поштена и правична решења у сектору органске пољопривреде. Јавно заговарање је свеобухватан процес који значи заступати, апеловати или бранити одређену идеју пред другима. Оно у основи тражи иновативност и жељу за експериментима.

Алати јавног заговарања треба да допринесу развоју сектора органске пољопривреде на свим нивоима, створе услове за промене и укључе све заинтересоване стране у процес.

Циљеви:

- промена у начину размишљања креатора политике и програма у области органске пољопривреде,
- промена начина размишљања код пољопривредника који се баве конвенционалном производњом,
- подизање свести становништва о органској производњи, екологији, одрживости и здрављу људи,
- грађење односа са релевантним стејкхолдерима,
- оснаживање репутације и позиције ВОК.

Мере за реализацију циљева:

Мера 2.1. одабир краткорочних и дугорочних циљева заговарања

Мера 2.2. стварање коалиција за заговарање (израда матрице)

Мера 2.3. дефинисати систем за прикупљање информација

Мера 2.4. израда акционог плана заговарања

Мера 2.5. имплемнтација активности заговарања кроз методе: изјаве за јавност, иницијативе, састанци, консултације, употреба друштвених мрежа, округли столови, трибине, дебате.

3. РАЗВОЈ ПЛАТФОРМЕ ЗА АКТИВНО УЧЕСТВОВАЊЕ У КРЕИРАЊУ ОКВИРА ЗА РАЗВОЈ ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

За остваривање једног од основних циљева организације од изузетне важности је постављање платформе и усвајање исте од стране свих укључених актера.

Циљеви:

- успостављање сарадње са јавном управом на националном, регионалном и локалном нивоу,
- успостављање сарадње са институцијама у Европској Унији,
- стварање одрживог оквира за утицај креирању стратешких и секторских политика и побољшава ниво имплементације закона и јавних политика,
- напређење и јачање предузетништва и предузетничког духа и пословног окружења за развој свих економских делатности, а нарочито органске пољопривреде и прераде хране,
- неговање и уважавање природних ресурса и окружења, посебне културе свих становника и стварање зоне становања у складу са простором и природним окружењем,
- повећање броја произвођача органске хране,
- идентификовање и повезивање са туристичким потенцијалима који промовишу одрживе видове туризма и фаворизују локалне и органске производе,

- подстицање унапређења амбијента за развој органске пољопривреде.

Мере за реализацију циљева:

Мера 3.1. припрема матрице

Мера 3.2. припрема акционог плана

Мера 3.3. организација састанака, консултација и дебата са представницима јавног сектора и ЕУ

Мере 3.4. континуелно присуство у јавности кроз промоцију иницијатива

Мера 3.5. припрема предлога стратегије лобирања

4. ПРОМОЦИЈА И УСПОСТАВЉАЊЕ САРАДЊЕ НА МЕЂУНАРОДНОМ ТРЖИШТУ

Анализирајући савремене привредне услове на светском нивоу видљиво је да реализација пословних активности на међународним тржиштима постаје кључни фактор развоја, не само предузећа него и целокупних националних економија.

Растућа тржишна глобализација повећава притисак на привредне субјекте да повећавају своју конкурентност како би се равноправно носили са другим предузећима.

Иновације су један од кључних чинилаца подстицања конкурентности привредних друштава и националне привреде, а кластер по својој дефиницији треба да омогући све наведено.

Циљеви:

- анализа стања и дефинисање развојних потенцијала,
- идентификовање и повезивање са туристичким потенцијалима који промовишу одрживе видове туризма и фаворизују локалне и органске производе,
- успостављање односа са организацијама из истог, пратећих и сродних сектора на међународном тржишту,
- организовање наступа на међународном тржишту,
- подршка развој инструмената за унапређење извоза.

Мере за реализацију циљева:

Мера 4.1. креирање алата за наступ на међународном тржишту

Мера 4.2. организација B2B састанака и посећивање сајмова

Мера 4.3. успостављање сарадње са трговинским амбасадама у земљи

Мера 4.4. успостављање сарадње са привредним коморама, како представништвима Привредне коморе Србије у иностранству тако и коморама других земаља

Мера 4.5. константна промоција важности иновација и других фактора који утичу на конкурентност

Мера 4.6. подстицање примене стандарда како би олакшали трговину и допринели уклањању техничких препрека у трговинској размени.

5. КРЕИРАЊЕ И УСМЕРАВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА ЗА ПОДРШКУ РАЗВОЈУ ПОСЛОВАЊА У СЕКТОРУ ОРГАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Опстанак, раст и развој малих и средњих предузећа и предузетника, чланица ВОК, примарно је детерминисан могућностима финансирања из повољних извора. Ограничен приступ изворима финансирања и на тржишту новца и на тржишту капитала, нарочито у погледу цене и услова коришћења, представља можда најважнију одлику и највећи проблем ових предузећа.

У решавању проблема финансирања и ликвидности МСПП важно место имају: рочност и наплата потраживања, заробљеност новчаних средстава, авансно плаћање и куповина импута на кредите од добављача, остала питања блокирања потребних средстава (погрешно улагање).

ВОК треба да развије спектар активности који ће допринети утицају, иницијативи и развоју механизама финансијске подршке за чланице и оргабске произвођаче у целини.

Циљеви:

- сагледавање потреба чланица са аспекта делатности, фазе развоја, планираних инвестиција, до сада коришћених средстава,
- стварање услова за коришћење постојећих средстава,
- промоција и едуакција за коришћење средстава у најави (ИПА),
- утицај на креирање финансијских инструмената у складу са потребама производђача,
- иницирање развоја механизама за привлачење инвестиција.

Мере за реализацију циљева:

Мера 5.1. мапирање стања

Мера 5.2. креирање аранжмана са фондовима за развој, развојним и комерцијалним банкама

Мера 5.3. подршка у апсорпцији средстава из ИПАРД програма кроз едукације, израду документације и посредовање

Мера 5.4. креирање услова за приступ власничком капиталу кроз едукације, дискусије и састанке са пословним анђелима и представницима фондова

V РЕАЛИЗАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ

У реализацији Стратегије учествују сви оснивачи и чланови ВОК, партнери и заинтересоване стране.

За мониторинг реализације Стратегије надлежан је Управни Одбор ВОК.

За реализацију ове Стратегије, ВОК ће донети акциони план.